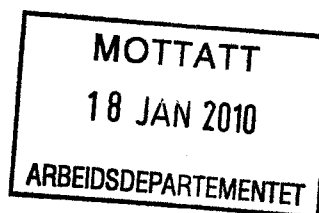

Arbeidsdepartementet
Postboks 8019 Dep.
0030 Oslo

Dato: 15.01.2010
Deres ref: 200905712/FH

Høring om oppfølging av avtale om tjenestepensjon og AFP i offentlig sektor

Vi viser til departementets brev av 20.11.2009 Høring om oppfølging av avtale om tjenestepensjon og AFP i offentlig sektor. Den Norske Aktuarforening vil i denne høringsuttalelsen ikke uttale seg om selve avtalen som er inngått mellom partene i offentlig sektor.

Avtalen

04.06.2009 avtalte partene i offentlig sektor å videreføre den eksisterende tjenestepensjonsordningen og AFP for offentlig ansatte med nødvendige tilpasninger til fleksibel alderspensjon fra folketrygden fra 2011 og med de tilpasninger som følger av Stortingets vedtak av 26. 05.2005. Alderspensjon fra offentlige tjenestepensjonsordninger skal i følge avtalen levealdersjusteres og reguleres etter nye regler på samme måte og fra samme tidspunkt som alderspensjon fra folketrygden. Avtalen innfører en garantiordning som sikrer offentlig ansatte født i 1958 eller tidligere en samlet årlig pensjon på minst 66 % av pensjonsgrunnlaget ved 67 år etter 30 års opptjening.

20.11.2009 forelå Arbeidsdepartementets høringsnotat "Oppfølging av avtale om offentlig tjenestepensjon og AFP i offentlig sektor" med utkast til lov- og forskriftsendringer, dvs. endringsforslag til lov om Statens Pensjonskasse, lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser og lov om folketrygd. Aktuarforening oppfatter høringsnotatet og endringsforslagene som en i hovedsak klargjørende presentasjon av regjeringens fortolkning av den inngåtte avtalen.

Aktuarforeningen konstaterer at det spesielle forhold at mange arbeidstakere er omfattet av offentlig tjenestepensjon og privat sektors AFP, ordninger som ikke er konstruert for å kunne kombineres, ikke illustreres med egne beregninger i notatet. Mer generelt ser foreningen på de foreliggende lovforslagene som første skritt på veien til en fullstendig beskrivelse av det pensjonssystem som den inngåtte avtalen impliserer.

I høringsnotatets innledning leser vi at "Departementet vil presisere at forslagene i dette høringsnotatet kun skal gjelde for årskull t.o.m. 1953-kullet. Nødvendige tilpasninger for

senere årskull vil bli utredet senere.” Ingen pensjonseksempler gis for senere årskull enn 1953.

DNA oppfatter imidlertid at det er inngått en avtale som omfatter tjenstepensjonene til alle generasjoner av dagens offentlige ansatte, og at innholdet i denne avtalen nå skrives inn i de lover som regulerer dette området. De forbehold som tas i høringsnotatet gjenfinnes heller ikke i forslagene til lovtekst eller i avtalen av 04.06 2009. I fortsettelsen av dette notatet vil vi illustrere avtalens virkning med regneeksempler også for senere årskull enn 1953-kullet, og spesielt vurdere garantiordningens effekt i overgangen mellom 1958- og 1959-kullet.

Garantiordningen

Tilføring av levealdersjustering til alderspensjonen for de offentlig ansatte betyr at dagens faste og generelle 66 % brutto pensjonsnivå ved 67 år i framtiden vil erstattes av 66 % dividert med det aktuelle årskullets forholdstall for uttaksalder 67. Garantiordningen virker t.o.m. årskullet 1958.

Følgende tabell illustrerer utviklingen i brutto årlig pensjonsnivå for generasjonene framover av offentlig ansatte, basert på Statistisk Sentralbyrå (SSB) sine framskrivninger av årskullenes forholdstall, lagt til grunn for Ot.prop. 37 (Folketrygden). Inkludert nederst i tabellen er de pensjonsaldre som iht. de framskrevne forholdstallene vil gi 66 % pensjonsnivå.

Brutto årlig pensjonsnivå fra 67 år

Årskull	1953	1958	1959	1963	1973	1983
Forholdstall 67	1,053	1,077	1,083	1,106	1,166	1,228
Pensjonsnivå	62,7 %	61,3 %	60,9 %	59,7 %	56,6 %	53,7 %
Etter garanti	66 %	66 %	60,9 %	59,7 %	56,6 %	53,7 %
66 % - alder	67	67	68,5	69	70	71

Årskullene t.o.m. 1953 har i tillegg, men før garantien evt. får betydning, fulle samordningsfordeler som også levealdersjusteres; 0,25 G for enslige og 0,1 G for andre. Årskullene 1954-1962 vil gjennom sin folketrygdberegning få avtrappende (fra 90 % til 10 %) og levealdersjusterte samordningsfordeler som tillegg, før garantien evt. får betydning for den årlige pensjonens størrelse.

For årskullene f.o.m. 1963 vil alderspensjonen fra folketrygden bli beregnet kun på grunnlag av nytt regelverk. Dermed vil det for disse årskullene ikke finnes noen samordningsfordeler som øker den utbetalte pensjonen.

Tabellen viser at den avtalte pensjonsordningens årlige brutto pensjonsnivå vil synke fra 1953-kullets nivå på (minst) 66 %, via 1963- og 1973-kullenes 59,7 % og 56,6 %, til 1983-kullets 53,7 %. Dette er under forutsetning av pensjonsuttak fra 67 år for alle årskullene og basert på SSBs framskrivninger av disse årskullenes forholdstall.

Tabellen viser også den betydelige forskjellen som garantiordningen skaper mellom pensjonsnivåene for de to tilstøtende årskullene 1958 og 1959; 66 % mot 60,9 % (som riktignok får tillegg av 40 % av den levealdersjusterte samordningsfordelen). Slik garantiordningen virker, vil et medlem født i 1958 og med 15 års opptjening ved avtalens ikrafttredelse oppnå full opptjening 30 år og minst et pensjonsnivå på 66 % ved 67 år. Et medlem født i 1959 og med 30 års opptjening allerede ved avtalens ikrafttredelse vil oppnå et årlig pensjonsnivå på litt mer enn 60,9 %.

Aktuarforeningen deler departementets bekymring for garantiordningens forskjellsbehandling av årskullene, jf. departementets egne kommentarer i høringsnotatets kapittel 3.4. Det er vår

oppfatning at en garantiordning som følger årskull og ikke individenes eksisterende opptjening ved avtalens ikrafttreden vil medføre urimelig forskjellsbehandling av mange medlemmer av de offentlige tjenstepensjonsordningene. Vi vil påpeke at forskjellsbehandlingen vil avdempes dersom tjenstepensjonene til medlemmer født etter 1958 kun levealdersjusteres i den grad pensjonene er opptjent etter 01.01.2011.

Den avtalte garantiordningens foreslåtte virkning for medlemmer som ikke har full opptjening ved uttak av pensjon beskrives av lovtekstens formulering "forholdsmessig beløp" og notatets forklaring "det garanterte nivået fastsettes i forhold til tjenestetidsbrøken" i punkt 3.4.

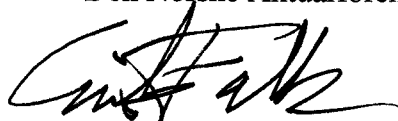
Hvis dette innebærer at det garanterte bruttonivået for et medlem med for eksempel 15 års opptjening blir produktet av 15/30 og 66 %, dvs. 33 %, vil vi anta at garantiordningen utilsiktet blir uten virkning for en stor gruppe av offentlig ansatte født før 1959. Under en slik forståelse av forslaget viser eksemplet at allerede folketrygdens alderspensjon alene vil sørge for å oppfylle garantien for mange av disse pensjonistene. DNA ser behov for oppklaring rundt dette spørsmålet.

Fonderte tjenstepensjonsordninger for offentlig ansatte

Store deler av de pensjonsforpliktelser som er omfattet av avtalen av 04.06.2009 hviler i fonderte ordninger i pensjonskasser og livsforsikringsselskaper. Forsikringsteknisk administrasjon av de fonderte ordningene reguleres i hovedsak av forsikringsvirksomhetsloven og dens forskrifter.

Siden rullerende (antagelig årlig) levealdersjustering av framtidige ytelser introduseres i norske ytelsespensjonsordninger med denne avtalen, ser Aktuarforeningen behov for en gjennomgang av forsikringsvirksomhetsloven. Det at ytelsene i fremtiden vil bli nedregulert i takt med økt levealder i befolkningen, gitt uttak av pensjon ved 67 år, bør ikke resultere i frigivelse av forsikringstekniske avsetninger. Samtidig er det viktig å være klar over at utviklingen av levealderen i befolkningen ikke vil være identisk med utviklingen i levealder blant de forsikrede i offentlig sektor. Vi ber om at dette blir vurdert nærmere.

Vennlig hilsen
Den Norske Aktuarforening

Erik Falk
Viseformann